

FINANS TIDNINGEN

ONSDAG 13 SEPTEMBER 2000

Hur man försämrar något dåligt

SOMNA INTE NU, MEN EU-S OLIKA MAKTCENTRA håller på att ena sig kring en rättsstadsstadga, som skulle kunna kallas för en grundlag eller en konstitution. På bekvämt avstånd från folkopinionen – och i skydd av det ointresse som gärna lägrar sig kring officiella deklarationer med rader av artiklar – skissar representanter för Europaparlamentet, EU-kommissionen och de nationella regeringarna på förutställningarna för en federal stat.

En EU-konstitution är en riktigt dålig idé. Det är just inom ramen för ett mellanstatligt samarbete som EU-länderna har manövrutrymme för att klara ett antal utmaningar. Genom institutionell konkurrens och det goda exemplet kan EU-länderna klara att genomföra ekonomiska reformer som dessutom är demokratiskt förankrade.

En federal stat bär däremot drag av en gemensam pakt mot omvärlden och mot de egna medborgarna. Centrala övernationella beslut och gemensamma regleringar leder till enhetlighet, skatteharmonisering, stagnation och cementering av den västeuropeiska välfärdsstaten.

Men ingen idé är så dålig att den inte kan göras ännu sämre av ett useft praktiskt genomförande. För att skapa en rättighetsstadga har man tillsatt ett konvent. Dess presidium har nu levererat en skiss som ska ligga till grund för det förslag som EU:s stats- och regeringschefer ska ta ställning till vid höstens toppmöten. I Frankrike.

I måndags publicerade journalisten och författaren Johan Norberg en debattartikel i Svenska Dagbladet. Han klarar av rättighetsdeklarationen som en tendenslös produkt präglad av politiska preferenser.

DET SOM KALLAS RÄTTIGHETER VISAR sig ibland vara förbud. Anställda har exempelvis rätten att inte tillåtas arbeta mer än lagen föreskriver. Vidare skyddas rättigheten till kollektivavtal på arbetsmarknaden, men en rätt till individuella avtal nämns inte. Kollektiv får inte diskrimineras, men individer får gärna diskrimineras så länge skälet är att individer ur ett annat kollektiv får positiv särbehandling. Och så vidare.

Samtidigt tilldelas EU:s medborgare en rad rättigheter som inte handlar om friheter utan om materiell välfärd och offentligfinansierad välfärd. Till dessa hör utbildning, socialförsäkring, sjukvård, arbetsförmedling och betald semester.

Johan Norberg påpekar att ett medlemsland som önskar privatisera socialförsäkringarna i så fall skulle bryta mot EU:s rättighetsdeklaration. Det kan låta radikalt och avlägset att privatisera socialförsäkringarna. Men det är det inte. I Sverige pågår sedan länge en debatt om att omvandla socialförsäkringarna till medborgarkonton, och att ge medborgarna själva möjligheten att besluta över när och varför medel ska betalas ut.

EU:s skiss till en konstitution är inte främst utformad för att skydda mänskliga rättigheter, utan för att skydda politiska värderingar och ett samhällssystem vars existens bygger på tillfälliga politiska majoriteter.

FINANSTIDNINGEN

LESA I MODERN TIMES GROUP

LÄSARSERVICE DYGNET RUNT

Beställning 08-506 245 60

Utebliven tidning 08-506 245 60

Fax 08-506 245 62

E-post dist@fti.se

VÄXEL

08-506 245 00

FAX

08-14 99 30

POSTADRESS

Box 70347, 107 23 Stockholm

BESÖKSADRESS

Kungsgatan 18, 4 tr

REDAKTIONEN

E-post redaktion@fti.se

Fax 08-14 99 30

ANNONSER

Telefon 08-506 245 80

Fax 08-506 245 81

CHEFREDAKTÖR/ANSVARIG UTGIVARE

Per Lundsjö 08-506 245 00

CHEFREDAKTÖR/OPINION OCH KULTUR

Johan Hakelius 08-506 245 00

VERKSTÄLLANDE DIREKTÖR

Anders Nilsson 08-506 245 00

UTGIVARE

Finanstidningen AB, ett företag i Modern Times Group, MTG AB

PRENUMERATIONSPRISER

Helår 2 443 kr (inkl moms 2 590 kr)

Halvår 1 368 kr (inkl moms 1 450 kr)

Kvarter 745 kr (inkl moms 790 kr)

Månad 250 kr (inkl moms 265 kr)

Postgiro: 92 03 03-5

Bankgiro: 5470-1016

WEBBSIDA OCH TEXTARKIV

Finanstidningen finns tillgänglig på internetadressen www.fti.se.

Förbehåll mot elektronisk lagring och publicering måste göras av skribenten.

Detta medges normalt inte. För beställning av material ansvarar ej.

Finanstidningens teckning

173 000 LÄSARE

FINANSTIDNINGEN

ISSN: 1100-882X

VIT PRESS AB

VÄSTERÅS 2000

MODERATLEDAREN BOSSE Lundgren har skickat ut ett pressmeddelande om att man bör sänka skatten på bensin och diesel:

"En rimlig utgångspunkt är att Sveriges skatteinivåer inte ska vara högre än genomsnittet i Europa."

Hallå! Är det tomt i tanken? Protesterna i Frankrike och Storbritannien borde kanske ha antytt att priserna inte är speciellt låga där. Svenska bensinpriset är till

exempel bara fjärde högst i Europa, inte speciellt långt från den median Lundgren är ute efter.

Kan vi inte få ett slut på detta fega skattetjat om sänkningar mot "genomsnittet i Europa"? Vem bryr sig om att uppnå ett medelvärde, när skatterna är drakoniska överallt?

"Hurra! Nu blir vi bara ungefär lika skändade som tyskar och fransosor."

Apropå drakoniska, så vill inte en annan Bosse (finansminister Bosse Ringholm) alls sänka skatterna på drivmedel. Han påstår att det bara ger utrymme för extra

pengar i fickorna på oljebolag och shejker, om staten makar på sig en smula. I hemlighet är nog Bosse 2 ganska nöjd med oljeprisutvecklingen. Sisådär två tredjedelar av bensinpriset är skatt. På toppen av oljebolagens priser och statens alla andra skatter lägger staten moms på bensinpriset. Så när oljepriset stiger, så stiger också statens skatteintäkter på varje liter bensin.

Medan Bosse kan skylla på någon annan.

MATS LINDER

mats.linder@fti.se 08-506 245 19

Naturlandskap

Älgjakt är en eremitsport

SIGNERAT

Sverige är inte en kultur-nation, utan en natur-nation. Därför sitter vi på pass i vår ensamhet. Timme efter timme.

"Genetiskt är vi uppbyggda som stenåldersmänniskor", säger en sociolog till Aftonbladet: "Vi har ett högt behov av fysisk aktivitet, av gemenskap och av att lösa våra livsproblem och behov med andra människor." Sedan rekommenderar han oss att sitta blott stilla, ensamma ute i skogen med ett mordvapen i händerna.

Det är något med älgjakt som får folk att tappa vettet. Inte på det uppskrivade jag-har-golffollar-på-slippen-var-la-jag-nu-den-lilla-sticka-ade-mössan-till-drivern-sätter som golfare ger prov på. Älgjaktsvansinnet är mer subtilt. Det är tyst och inävt. Det är stillsamt och metodiskt. Om golfarens vansinne är Charlie Rivels (se bara på kläderna) är älgjägarens mer likt Norman Bates.

Kalla mig harig (Skjut inte! Harig, inte hare), men tysta, ensamma människor med glasrätt blick och höghastighetsvapen gör mig nervös.

JAG ÄR UPPVUXEN MED ÄLGJAKT. så det här är inte en mesig stadsbos klagan. Det är inte heller något vegangnäll. En av få förmildrande omständigheter den igenvuxna svenska odemarken har är möjligheten att lagligt få skjuta på levande varelser. Möjligen finns en estetisk komponent – svenska jägare ratar tweedkostymer och tattersallskjortor för illastående combatkostymer i Goretex och teddytyg, storrutiga flanelloverdelar och ett och annat inslag av loden. (Stig Dagerman tyckte att tysk höst var deprimerande. Då hade han inte sett tysk höstmode.) Men det är inte heller där jaktstöveln klämmer.

Varje år skjuts 101 930 älgar. Som förrätt går 219 300 rådjur åt. 3,7 procent av Sveriges befolkning jagar. I Jämtland har var femte invånare vapenlicens, så man kan väl räkna med att ungefär var fjär-

FOTO: SCAPHIA

I barrhelvetet.

de jämte har vapen som de företrädesvis använder för att skjuta på älg med när turiståsongen är över och utsocknes stugspekulanter inte måste jagas bort.

Det låter som en väldig massa människor (och kadaver). Men eftersom den eländiga barskogen täcker i stort sett hela Sverige norr om Kinnekulle, vid sidan av några hjälpligt röjda gläntor vid Mälarens utlopp och i vissa kustpartier, är det egentligen ingenting. Det är fullt med älgar därute som aldrig träffas. Av en kula, alltså. Och de drygt 330 000 jägarna skulle samtidigt kunna sitta på pass utan att riskera att träffa varandra. Med kula eller på annat sätt.

Ungefär så är det också. De som inte är jaktlagens kastlösa, förvisade till drevkedjan, sitter mestadels ensamma, timme efter timme, och stirrar in i barrhelvetet.

ROBERT PUTNAM, amerikanen som ägnar sig åt att forska i socialt kapital, oras i sin senaste bok över att amerikaner börjat bowla ensamma. Den begynnande sociala autism han beskriver är småpottatis jämfört med en svensk älgjaktssäsong. Och bowlare är åtminstone inte beväpnade.

Jo visst, jag hör redan invändningarna. "Vi träffas ju i bilen på väg mellan passen." "Vi åter ju ärtsoppa ihop innan vi sätter oss i bastun och skruter."

Men sorry, ni lurar inte mig. Det är ensamheten i granskogen när är ute efter. Det sociala utanverket är prisat. Det betala för att få utlopp för er associativt "Iaktlan" är bara

ett täckord för att dölja en eremit-spport.

Det är det som gör älgjakten så deprimerande. Den påminner om att Sverige aldrig har varit en kultur-nation. Kultur är kopplat till mänsklig interaktivitet. Sverige är en naturnation. Och i naturen är andra människor ett störande moment, eller möjligen ett nödvändigt ont för att driva fram något att sikta på.

SKULLE ANTIJAKTAKTIVISTERNA bara förstå det skulle de inte rasa mot älgjakten. Rävjakt är en kulturaktivitet, så de brittiska aktivisterna träffar sitt mål. En hel del jakt på sjöfågel och annat småvilt är också en kulturaktivitet – grupper står tillsammans och konverserar behagligt till ackompanjering av dödade skott: Ett lämpligt mål för antihumanistiska aktivister. Men älgjakt är en naturaktivitet. Ensamhet och granskog. Timme efter timme. Det borde vara varje civilisationskritikers utopia: en stenåldersmänniska i tudid.

JOHAN HAKELIUS
johan.hakelius@fti.se 08-506 245 75